Contactgroep Stedelijke Hydrologie (CSH)

Verslag van de 22e bijeenkomst Contactgroep Stedelijke Hydrologie (CSH) gehouden op 16 november 1995 bij RIZA in Lelystad

1. **Opening**
De 22e bijeenkomst van de CSH werd gehouden bij het RIZA in Lelystad. Gezien de onderwerpen van de lezingen blijkt de lokatiekeuze zeer toepasselijk: de voordrachten hebben namelijk een raakvlak met de Derde Nota Waterhuishouding, het grondwaterplan van Amsterdam, de nog te verschijnen Vierde Nota Waterhuishouding en de visie-notitie 'Ruimte voor Water'.

2. **Mededelingen**
Naar aanleiding van de positieve reacties op de NVA-excursie Infiltratietechnieken naar Duitsland (september 1995) heeft programmagroep 2 van de NVA de principebeslissing genomen om in 1996 nogmaals een dergelijke excursie te organiseren, maar dan gericht op de Nederlandse situatie.
Door de heer Jansen van het Ingenieursburo van de gemeente Utrecht wordt gemeld dat een meetplan is gemaakt voor het bemonsteren van de kwaliteit van het afstromende regenwater op een drietal lokaties in Utrecht. De metingen zullen gedurende een periode van tenminste één jaar worden uitgevoerd. T.z.t. zullen de bevindingen worden teruggemeld in de CSH. Door de heer Jacobs van Riolering en Waterhuishouding Amsterdam wordt naar voren gebracht dat de gemeten parameters in dergelijke onderzoeken veelal niet overeenstemmen, wat vergelijking van de resultaten bemoeilijkt. Omdat bij meerdere gemeenten meetplannen in voorbereiding of in uitvoering zijn, is het aan te raden informatie over meetplannen onderling uit te wisselen zodat afstemming mogelijk is.
Eric Jansen meldt tevens dat nog voor het einde van 1995 een infiltratievoorziening in de wijk Overvecht zal worden geïmplementeerd. Hierop zal 3000 m^2 verhard oppervlak worden aangesloten.
Bij de gemeente Nijmegen komt op korte termijn een rapport uit over de taakverdeling en financiële regeling tussen gemeente en waterschap over het water in het stedelijk gebied. Dit rapport loopt dus vooruit op het door de Unie van Waterschappen en de VNG uit te brengen advies op dit vlak. Informatie hierover is te verkrijgen bij de heer Schothuis van de gemeente Nijmegen.

3. **Verslag 21e bijeenkomst d.d. 26 april 1995**
Het verslag van de 21e bijeenkomst wordt door de vergadering goedgekeurd. Door Eilard Jacobs wordt gemeld dat de oproep in dat verslag over ervaringen met schadeafhandeling bij grondwaterklachten een aantal nuttige reacties heeft opgeleverd.

4. **Werkgroep Riolering van de CSH**
Op 15 mei 1995 is de werkgroep Riolering bijeen geweest. Deze bijeenkomst stond in het teken van metingen aan rioleringssystemen met een theoretische inleiding en een praktijkvoorbeeld uit Tilburg. In Tilburg is een drie jaar lopende meetcampagne gestart voor het bepalen van de feitelijke vuilemissie. Daarnaast wordt een onderzoek opgestart naar de mogelijkheden om de vuiluitworp met behulp van sturing te beperken.

5. **Werkgroep Grondwater van de CSH**
De werkgroep Grondwater heeft 4 oktober jl. een bijeenkomst gehouden. Hierbij is onder andere de cursus 'Grondwaterbeheer in stedelijke gebieden' aan de orde gekomen, die waarschijnlijk volgend najaar gehouden zal worden. Tevens is een inleiding gehouden over een onderzoek naar de oorzaak van de aantasting van houten funderingen in Haarlem.

6. **Grondwaterplan Amsterdam,**
door ing. E. Jacobs, RWA Amsterdam,
Door de dienst Riolering en Waterhuishouding Amsterdam wordt een grondwaterplan voor de gemeente Amsterdam opgesteld. Onlangs is het concept afgerond. In 1989 werd door de gemeente een nota over grondwateroverlast uitgebracht waarin werd aangegeven dat er behoefte was aan een samenhangend plan.
Analyse van metingen van het Amsterdamse meetnet, bestaande uit zo'n 3500 peilbuizen, leverde een beeld op van de grondwatersituatie in Amsterdam.
Zo bleek het boezemgebied redelijk goed ontwaterd te zijn, terwijl de poldergebieden af en toe minder goed ontwaterd zijn. De gebieden met kans op grondwateroverlast door hoge grondwaterstanden zijn in kaart gebracht, evenals de gebieden met een risico op schade aan funderingen door te lage grondwaterstanden.
De gebieden uit deze twee kaarten overlappen elkaar op een enkele plaats. Daar is zowel sprake van overlast door een te hoge grondwaterstand als door een te lage grondwaterstand.
De kaart met gebieden met hoge grondwaterstanden springt het meest naar voren. Hierbij is eerder sprake van een te laag maaiveld dan van te hoge grondwaterstanden. Er is in de probleemgebieden ooit wel voldoende opgehoogd, maar door zakking van het maaiveld is de grondwaterspiegel relatief gezien hoger gekomen.
De relatie tussen hoog grondwater en vochtoverlast is schimmig. De politiek accepteert het 'grijze' gebied, omdat de burgers vochtoverlast ervaren. Uit een enquête onder eigenaren van begane-grondwoningen is naar voren gekomen dat in bepaalde gebieden bij meer dan een kwart vochtoverlast optreedt. Uit de enquête bleek tevens dat slechts 3% van de klachten bij de gemeente gemeld wordt.
Op dit moment is er geen duidelijke regelgeving voor het grondwaterbeheer. Bij de komende regelgeving (de IPO-artikelen) zal de gemeente wel de zorgtaak op zich nemen, maar niet de verantwoordelijkheid.
Voor de aanpak van problemen ten aanzien van grondwateroverlast zijn vier beleidsalternatieven opgesteld. Deze variëren van voortzetting van het huidige beleid tot actief grondwaterbeheer. Bij het laatste en meest vergaande beleidsalternatief wordt Amsterdam wijksgewijs aangepakt en wordt steeds gezocht naar de optimale combinatie van grondwatertechnische en bouwtechnische maatregelen. De totale kosten verschillen per beleidsalternatief, maar verschillen tevens in de verdeling van de lasten over de betrokkenen (gemeente en eigenaren).
Om tot een goede aanpak te komen zal er een nieuwe financiering moeten worden gezocht. De bestaande financieringsmiddelen blijken niet te voldoen. Financiering via een baatbelasting is bijvoorbeeld vrijwel niet uitvoerbaar en door financiering uit het rioolrecht worden bouwtechnische maatregelen uitgesloten.
Naast financiële aspecten wordt in het grondwaterplan ingegaan op juridische en communicatieve aspecten.
Voor nadere informatie over het grondwaterplan kan contact op worden genomen met de heer Jacobs, RWA Amsterdam, 020-4602171.

7. **Visie-notitie: Ruimte voor Water,**
ingeleid door ir. G. Martijnse, VROM-DGM.
Onlangs is door het ministerie van Verkeer en Waterstaat – in samenwerking met de ministeries van Landbouw en VROM – de visie-notitie 'Ruimte voor Water' uitgebracht. De notitie is een aanzet voor discussie over de inhoud van de Vierde Nota Waterhuishouding (NW4). De vierde nota zal gericht zijn op het versterken, verbreden en verdiepen van het bestaande beleid. Het na te streven ambitieniveau moet passen binnen de bestaande heffingen en kan daarom niet te hoog zijn.
Tijdens deze bijeenkomst ligt het accent op de stedelijke waterhuishouding. Verschillende thema's op dit gebied lenen zich voor discussie: de 25-jarige WVO, de betrokkenheid van burgers – zeker gezien de in 25 jaar bij te bouwen 1 miljoen woningen –, de status van het GRP:

uitbouw tot een GWP (Gemeentelijk Waterhuishoudingsplan) of wellicht zelfs een GMP (Gemeentelijk Milieuplan) of handhaving als facetplan?
Na de inleiding door Gerard Martijnse volgde een discussie waaruit hier enkele punten worden aangehaald.
- De Derde Nota is te ver doorgeschoten op het gebied van de normering. De normering mag geen rem zijn voor nieuwe ideeën maar moet ruimte open laten voor andere oplossingen. Ofwel: NW4 moet minder regelgevend en meer kaderscheppend zijn.
- Door de eis te stellen de beleidsafweging expliciet te maken en daarop beleid te beoordelen kan wellicht ruimte worden gecreëerd. Op dit moment is de afweging achter normen uit het oog verloren door de aandacht alleen op de normen te richten. Waarom moet voor stadswateren bijvoorbeeld een hoge milieukwaliteit worden nagestreefd, als dit voor bepaalde wateren niet haalbaar is of zelfs niet zinvol omdat het ecosysteem er door de oeverinrichting niet van profiteert. De waterkwaliteit voor stadswateren en de oeverinrichting zouden wellicht meer in één beleidspakket moeten zitten.
- De betrokkenheid van burgers is van belang. Ter vergroting van deze betrokkenheid moeten ze een deel van de (hun eerder afgenomen) verantwoordelijkheid terugkrijgen.
Het beleid moet uitnodigen tot 'fatsoenlijk' gedrag in plaats van uitsluitend gericht te zijn op het afstraffen van 'onfatsoenlijk' gedrag.
Vanuit de CSH wordt eind januari 1996 door een aantal leden een gezamenlijke reactie opgesteld over de visie-notitie. Eventuele reacties van CSH-leden voor verwerking in het gezamenlijk document kunnen opgestuurd worden naar de voorzitter, Frans van de Ven, of de secretaris van de CSH, Anneke de Braal.
Individuele reacties van leden op de visienotitie, rechtstreeks te richten aan het projectteam van NW4, zijn natuurlijk ook mogelijk.

8. **Volgende bijeenkomst**
De volgende bijeenkomst van de Contactgroep Stedelijke Hydrologie zal worden gehouden op woensdag 17 april 1996 om 14.00 uur bij het Hoogheemraadschap Schieland te Rotterdam.

Informatie
Inlichtingen over de CSH zijn verkrijgbaar bij: ir. A. J. de Braal, Tauw Civiel en Bouw, Postbus 830, 7400 AV Deventer, telefoon 0570-699385.

• • •

Hulp aan Russische milieubescherming

Na een jaar voorbereiding is een unieke hulpactie voor Rusland in gang gezet. Per vrachtwagen worden in de komende dagen enkele tonnen meetapparatuur en laboratoriumbenodigdheden van Nederland naar de Russische stad Astrachan vervoerd.

Foto: Dr. J. van den Berg (Kiwa) overhandigt de GC-MS-combinatie aan drs. G. Oskam (WBB).

Het initiatief voor deze actie is genomen door het Waterwinningbedrijf Brabantse Biesbosch (WBB) dat al sinds 1990 goede contacten onderhoudt met de regionale Inspectie voor Milieu en Natuurlijke Hulpbronnen in Astrachan.

Astrachan, een stad met een half miljoen inwoners, is de toegangspoort naar de Wolgadelta, een waterrijk natuurgebied dat qua omvang en ecologische waarde in Europa zijn weerga niet kent.

Dit gebied is door de UNESCO uitgeroepen tot World Heritage Site, maar het wordt in toenemende mate bedreigd door de ernstige vervuiling van de Wolga, de activiteiten van de olie- en gasindustrie en de zeespiegelstijging in de Kaspische Zee, het grootste meer ter wereld waarin de Wolga uitmondt.
De Milieuinspectie in Astrachan probeert met man en macht de vervuiling van water, lucht en bodem in kaart te brengen, maar de toewijding en de deskundigheid van haar 50 laboratoriummedewerkers weegt niet op tegen het schrijnende gebrek aan meetapparatuur, faciliteiten en geld.
Men is dan ook dankbaar voor iedere vorm van steun uit het buitenland, bijv. in de gedaante van afgedankte maar nog goed te gebruiken apparatuur (fax, kopieermachine, PC, meetinstrumenten enz.).
Aan de hulpzending die nu onderweg is hebben naast WBB (vnl. analysestandaarden voor bestrijdingsmiddelen en zware metalen) ook Kiwa (ca. 15 jaar oude GC/MS-combinatie) en de Rijkswaterstaat (o.a. meetapparatuur van Directie IJsselmeergebied en RIZA) bijgedragen.
Het is de bedoeling dat deze hulpactie later nog eens wordt herhaald.

Bedrijven en instellingen die belangstelling hebben om deze actie te ondersteunen worden verzocht contact op te nemen met drs. J. Volz, NV Waterwinningbedrijf Brabantse Biesbosch telefoon 0183 - 50 21 44/ fax 0183 - 50 49 06, of met ir. H. J. Winkels, RWS-Directie IJsselmeergebied, telefoon 0320 - 29 72 88/fax 0320 - 23 43 00.